

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

פרשת וארא

להצטער בצער הזולת

על מזרן על הרצפה. לשאלתה מדוע השיב "אשתי מצטערת. אני צריך להצטער יחד עמה"---

הרי לנו שצריך האדם לנסות עד כמה שהדבר בידו להרגיש ולחוש את צערו של הזולת, כל שכן כאשר מדובר באשתו.

מסופר על הרה"ג שטיינמן זצ"ל שפעם אחת כאשר התחיל למסור שיעור, ראו עליו שמתייסר ואומר אוי ווי ווי. כולם חשבו הנה פעם ראשונה שומעים את הרב נאנח על מכאוביו, אך תיכף ומיד התחיל לדבר ולהסביר שסיפרו לו בדרך על איזו צרה שקרתה למישהו, ועל זה הוא נאנח ונאנח ..

הרי לנו עד כמה גדולי ישראל כאבו את כאבם של אחרים, ועל צרתם הפרטית והאישית מעולם לא התלוננו.

מסופר על יהודי מבוגר שבא לפני הגאון רבי דוב לנדו שליט"א לאחר תפילת ערבית והחל לספר את צרותיו, כמה מר וקשה לו וכמה מכאובים סובל מניתוח שעבר בבית החולים. רבי דוב הקשיב והתחלחל למשמע הסבל הנורא שעובר האיש, כשסיים קיבל את ברכתו "רפואה שלמה ושה' ירחם עליך" והלה פנה והלך לו. אברך שעמד בסמוך ניגש לרבי דוב וביקש להציע חידוש בסוגיא שעוסק בה עכשיו, התפלא רבי דוב "איך אפשר עכשיו לדבר בלימוד? וכי לא שמעת את הצרות של אותו יהודי?! כעת צריך להשתתף אתו זמן מה בצערו" שאל האברך "הלא כתוב בתהלים [קיי"ט, צ"ב] "לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי" אמר לו רבי דוב "זה נכון לגבי הצרות שלך לא לגבי הצרות של השני. עם צרותיו של הזולת צריך להשתתף, ומחובתנו לכל הפחות להרהר במה שעובר עליו".

הגן ארזים ומחזיקי!!

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל" [וי"ג, ג'
בגמ' ירושלמי מובא: אמר רב שמואל בר בר יצחק "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל" על מה ציוום? על פרשת שילוח עבדים!

שואלים חז"ל הרי עם ישראל עדיין לא יצא ממצרים וכבר הקב"ה מבקש ממשה ואהרן לצוות את בני ישראל על מצוות שילוח עבדים, הרי מצווה זו נוהגת רק בכניסת עם ישראל לארץ ישראל?

מסבירים חז"ל כאשר האדון צריך לשלוח את העבד לחופשי הרי שזה קשה לו מאוד, הוא התרגל לשירות וי אי פי ופתאום אומרים לו עד כאן צריך לשחרר את העבד.

בגלל אותו קושי, הקב"ה מצווה את בני ישראל דווקא בהיותם במצרים כאשר הם עדיין עבדים, כי כעת הם מבינים ומרגישים עד כמה העבד משתוקק לצאת לחופשי, וכבר לא יקשה להם לשלוח את העבד למרות שהתרגלו לשירותו המסור.

הרי לנו שכאשר האדם חווה קושי או משבר מסוים, הרי שהוא יכול יותר להבין ולחוש מה עובר בליבו של זולתו וכמובן להתנהג בשל כך בהתאם.

ומכאן יסוד לחיים האדם צריך תמיד להשתדל לחוש ולהבין את צערו של הזולת, עד כמה שהדבר ניתן.

גדולי ישראל תמיד ידעו לחוש ולהבין את צערם של אחרים. כמו שמסופר על הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל כאשר אשתו הרבנית הייתה מאושפזת, סירב לכל בקשה מבניו ונכדיו לבוא לישון עמו כדי שלא ישן לבד. לאחר תקופה ממושכת, הגיעה במקרה אחת מבנות המשפחה לביתה בשעות הערב ואז התגלתה הסיבה לסיורו - הוא ישן

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל ציווחוק]. כמו כן ניתן

פניני "אור החיים" הקדוש

לדבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'" [וי"ב, ב']

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מה ההסבר לכך שבתחילת הפסוק נאמר "וידבר אלוקים" שמורה על מידת הדין ואח"כ נאמר "ויאמר אליו אני ה'" שמורה על מידת הרחמים?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - הקב"ה מחזק את ידיו של משה בהצלחת שליחותו, הוא אומר למשה שגם מידת הדין מסכימה להיטיב לעם ישראל וגם מידת הרחמים מסכימה לתת עונש לרשעים.

עוד מסביר האו"ח שמשה רבנו בא בטענה לפני ה' מדוע עד עתה אין הוא מקנא לעם ישראל וגואל אותם אדרבה נהיה להם יותר קשה? מיד "וידבר אלוקים" שהוא מביא את המשפט על הכל וגם את פרעה הרשע ישפוט על כל מעשיו המרושעים בשלימות, ומה שעד עכשיו אין הוא יתברך ממחר כי "אני ה'" שיש בו שלוש עשרה מידות ואחד מהם זה ארך אפים שאינו ממחר לפרוע מהרשעים.

הרי לנו שאין הקב"ה מוותר על כל פשע ורשע, ומה שרואים את הרשעים מצליחים זה רק לזמן מסוים והוא לרעתם ואין שום דבר נעלם מעיניו יתברך.

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"ויעלני מבור שאון מטיט היון ויקם על סלע רגלי כונן אשרי" [מ"ג, ג']

מסביר בעל ה"זרע שמשון" "כונן אשרי" שהקב"ה חיזק את צעדיהם כשעברו ביבשה.

שואל בעל ה"זרע שמשון" - כל המזמור הוא בלשון עבר וכאן נאמר "כונן" לשון של הווה?

מסביר בעל ה"זרע שמשון" - במדרש רבה [בשלה כ"ג - ד'] מובא "א"ר יהודה בן פזי מה ראו ישראל לומר שירה ב"אז" אלא אמרו מתחילה היה הים הזה יבשה, ועמדו דורו של אנוש והכעיסו לפניו ב"אז" שנאמר [בראשית ד', כ"ו] "אז הוחל לקרא בשם ה'" ועשאו הקב"ה ים ופרע מהם ... ועכשיו ים היה, ונעשה לנו יבשה..." יוצא שהקב"ה פעמים שהיה עושה מהים יבשה ומן היבשה ים, הכל לפי הדור אם זכאי אם חייב, לכן נאמר "כונן" לשון הווה.

המשך א"ה' עבודת הכא.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

כמה שיעור ברכה אחרונה לפילים במבה פופקורן ופרכיות

כשם שברכת מזונות פוטרת את השוקולד של הופל, כך ברכת על המחיה פוטרת בסוף האכילה את כל הופל. אולם צריך לאכול כזית מהדגן כדי לברך על המחיה, אבל אם אכל רק שנים או שלשה ופלים, אין שיעור כזית במזונות, אם יש שיעור כזית בשוקולד, יש לברך בורא נפשות. שיעור הכזית הוא כעשרים ושמונה סמ"ק (השיעור נמדד בנפח ולא במשקל, כמבואר ברמב"ם בפרה"מ עדויות פ"א משנה ב', וכן מפורש בשו"ע תנו' סעיף א' וביו"ד שכו' סעיף א'. וכ"ה ברמ"א ובמשנ"ב תפו' סק"ג ובשעמ"צ אות ג'. ואף כה"ח קסח' ס"ק מו' שכתב שמנהגו בכל מקום לשער לפי משקל ולא לפי נפח, מודה שעיקר השיעור הוא בנפח ולא במשקל, אלא שכאשר יש משקל ודאי יש את כמות הנפח הנצרך, אולם בדבר שנפחו גדול מאוד, כמו דברים שהתחדשו בימינו, ופלים, במבה ופופקורן, אף לכה"ח יש ללכת אחר הנפח, כמש"כ כה"ח בעצמו בסימן תנו' בשיעור הפרשת חלה. ומינה דאף לחזו"ע כן הדין, כמש"כ בכמה מקומות גבי שיעור הפרשת חלה, וע' באול"צ ח"ג עמ' כה' שהאריך בזה. כזית הוא חצי ביצה לשו"ע תפו' שפסק כתס', וברמב"ם פסק ששיעור כזית הוא שליש ביצה, ע' משנ"ב סק"א, אך לעינין ברכה אמרי' סב"ל ואין לברך עד אשר יאכל את השיעור הגדול. ולגר"ח נאה שהוא עיקר השיעור הוא כעשרים ושמונה סמ"ק, בערך גודל של קופסת גפרורים). את האויר שבתוך הופל, לספרדים אין מחשיבים כלל, אבל לאשכנזים מחשיבים גם את האויר לשיעור כזית (בברכ"י ר"י הביא מזרע אמת שאין מחשיבין את האויר שבתוך המאכל

לכזית, כ"פ הגר"ח נאה בשיעורי תורה עמ' עמ' קפד', אול"צ ח"ג עמ' לא', וכן ההלכה לספרדים. במשנ"ב סק"א העתיק דברי הברכ"י, אך בסימן תפו' בשעה"צ אות ז' כתב שפת ספוגית נמדדת כמות שהיא. ולתירוץ סתירת הדברים, מבואר בחזו"א עוקצין ס"ג אות ז' לחלק בין אוריים קטנים לבין כיסי אויר גדולים, וכ"כ באורחות רבינו ח"א עמ' פט', וכן הוראת הגרש"ז והגר"ש). לכן לבני ספרד אם אכל חמישה ופלים, מברך על המחיה, ולבני אשכנז כבר בארבעה ופלים מברך על המחיה (ופלים רגילים כמו של אוסם ועלית, ובפלים של 'מן' שקטנים יותר, צריך לאכול עוד ופל להגיע לשיעור. אם אכל שלוש ופלים, נמצא קצת בתסבוכת הלכתית, שלרמב"ם שכזית הוא שליש ביצה, יש לו שיעור כזית, ויש לו לברך על המחיה ולא נפשות, והגם שבעלמא מחמירים כתס' שלא לברך עד אשר יאכל חצי ביצה, כאן אין יכול לתפוס שיטת תס' ועי"ז להקל לברך נפשות, כיון שלרמב"ם אין מקום לברכה זו, וסב"ל, ע' שעה"צ רח' אות עא', ובסימן ר"י אות ד'. וביבי"א ח"ז ס"ס לב' בהערה כתב שכל שלא נתחייב בודאי במעין ג', יברך נפשות). פופקורן, האוכל כעשר חתיכות שלמות, מגיע לכזית ומברך נפשות (כחמש גר'!). במבה אוסם, האוכל כשלושה עשר חתיכות מגיע לכזית, במבה נוגט כעשרה חתיכות, במבה אדומה כעשרים ושמונה חתיכות. פרכיות אורז, ברכת הראשונה אדמה (כ"ה באורז תפוח שאינו מבושל, שו"ע רח' סעיף ז', כן הורה הגרש"ז הוב"ד בזאת הברכה עמ' 243, חזו"ע עמ' קפד', אול"ל ח"ב פי"ד) ברכה אחרונה נפשות, וכבר בפרכיה אחת יש שיעור כזית.

כלורה שלחחת!!

**בסייעתא דשמיא בקרוב ייצא לאור
הספר שרבים ציפו לו**

"מתיקות ועריבות התורה" חלק ד'

ועכשיו זה הזמן להוציא את הקדשה איקוירוק

להקדשות והנצחות: 052-7151420

"מתיקות ועריבות התורה" גם השקפה ומוסר וגם דרך לחיים